

Ormkullen

Fornlämning L1985:4438, Hyndevad 2:20, Gillberga socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning.

Yngre järnålder

Lars Norberg

Sammanfattning

I maj år 2022 utförde Sörmlands Arkeologi AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning strax öster om Närsjö utanför Eskilstuna. I området finns ett yngre järnåldersgravfält med namnet Ormkullen som innehåller ett tjugotal synliga höggrovar (L1985:4438). Platsen bebyggdes med fritidshus under 1920-talet och ytterligare bebyggelse har därefter tillkommit.

Undersökningen genomfördes eftersom fastighetsägaren har ansökt om tillstånd för markgrepp inför utbyggnad av ett äldre fritidshus. Byggnaden är belägen direkt väster om det aktuella gravfältet. I samband med insatsen öppnades två mindre schakt i vilka inget av arkeologiskt intresse påträffades. Däremot registrerades en möjlig fornlämning i form av en nypåträffad stensättning belägen inom tomtens nordvästra del.

Rapporten laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställs från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliugatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Lars Norberg

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2022

Innehåll

Sammanfattning 2

Inledning 4

Syfte 4

Genomförande 4

Resultat 4

Administrativa uppgifter 5

Bilagor 6

Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med undersökningens belägenhet. Skala 1:1 000 000.

Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med undersökningens belägenhet. Skala 1:50 000.

Bilaga 3. Utdrag ur Fastighetskartan med undersökningens belägenhet & berörd fornlämning. Skala 1:1 000.

Bilaga 4. Utdrag ur Fastighetskartan med berörd fornlämning & öppnade schakt. Skala 1:200.

Bilaga 5. Fotodokumentation.

Inledning

I enlighet med länsstyrelsens beslut (lst dnr 431-1569-2022) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i anslutning till ett höggravfält, fornlämning L1985:4438, inom fastigheten Hyndevad 2:20, belägen i Eskilstuna kommun, Södermanlands län (bilaga 1-4).

Undersökningen utfördes eftersom fastighetsägaren har ansökt om tillstånd för markingrepp i samband med utbyggnad av ett befintligt fritidshus byggt på 1920-talet. Fältarbetet genomfördes 2022-05-10. Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Lars Norberg, arkeolog vid Sörmlands Arkeologi AB. Fastighetsägaren har för avsikt att bygga ut fritidshuset i norr. Därutöver planeras en altan i sydväst. Länsstyrelsen i Södermanlands län stod för för den arkeologiska kostnaden rörande ytan för tillbyggnad, medan fastighetsägaren svarade för motsvarande kostnad avseende den planerade altanen inklusive grävmaskin.

I området, som utgörs av en sandig kulle belägen cirka 25 meter över havet, finns ett gravfält av yngre järnålderskaraktär vilket omfattar cirka 20 registrerade högar. Gravarna är cirka 4-12 meter i diameter och flera är skadade av en grusväg som skär rakt igenom gravfältet. Ett flertal gravar har sannolikt tagits bort i samband med uppförandet av fritidshusen på 1920-talet. Inom den aktuella fastighetens östra del finns till exempel en skadad hög som sträcker sig in i granntomten i öster, där också de flesta bevarade gravarna återfinns. Inga arkeologiska insatser har tidigare utförts inom fornlämningen.

Syfte

Syftet med undersökningen var att klargöra om de berörda ytorna innefattade tidigare okända fornlämningar relaterade till fornlämning L1985:4438.

Genomförande

I anslutning till den planerade altanen sydväst om fritidshuset öppnades en knapp 33 m² meter stor yta med grävmaskin. Schaktdjupet uppgick till mellan 0,25 och 0,30 meter (S1). Därefter öppnades ett sökschakt norr om den befintliga byggnaden om cirka 12 m². Schaktdjupet var mellan 0,15 och 0,20 meter (S2). Syftet med schakten var att undersöka marken inför den planerade verandan samt tillbyggnaden (bilaga 3 & 4).

De öppnade ytorna rensades med fyllhammare och skärslev. Därefter dokumenterades schakten med RTK-GPS och beskrevs i text. Öppnade ytor fotodokumenterades med digitalkamera (bilaga 5).

Resultat

Utöver ett fåtal fragment av tegelflis påträffades en cirka 0,8 x 0,3 meter stor avlång stenpackning i schakt 1. Stenpackningen bestod av rundade och kantiga 0,2-0,4 meter stora stenar. Vid kontroll visade sig stenpackningen vara en äldre stenkista som var nedgrävd till ett djup om 0,4-0,5 meter i sanden. Stenpackningen och området runtom var perforerat av äldre delvis rötade stubbar och rötter. I nordost vek stenkistan av i riktning in mot fritidshusets grundläggning.

Strax norr om stenkistan fanns en svåravgränsad meterstor diffus mörkfärgning belägen intill ett större markfast block alternativt berg i dagen. Vid kontroll av mörkfärgningen påträffades inget av arkeologiskt intresse. Blocket, som var beläget intill byggnadens grundläggning i öster, var spräckt med skarpa kanter och en del lösa intilliggande stenskrävor. Troligen har stenblocket/berget bearbetats och spräckts i samband med markplanering inför byggnadens uppförande. Undergrunden utgjordes av gulvit sand.

Inom schakt 2 hittades befintliga ledningar, samt ett spräckt stenblock, cirka 0,4 x 0,7 meter stort. Inget av arkeologiskt intresse påträffades. Undergrunden utgjordes av gul sand.

Avslutningsvis noterades en rundad förhöjning belägen intill och öster om en friggebod i fastighetens västra del. Förhöjningen bedömdes som en möjlig stensättning som var cirka 4,8 x 4 meter stor och 0,3-0,4 meter hög. I västra delen syntes en uppstickande, cirka 0,3-0,4 meter stor sten. Stensättningen var beväxt med gräsmatta samt en tuja. Stensättningen har registrerats i Fornreg som *Möjlig fornlämning* (L2022:2862).

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2216

Länsstyrelsens dnr: 431-1569-2022

Tid för undersökningen: 2022-05-10

Personal: Lars Norberg

Län: Södermanland

Kommun: Eskilstuna

Socken: Gillberga

Fastighet: Hyndevad 2:20

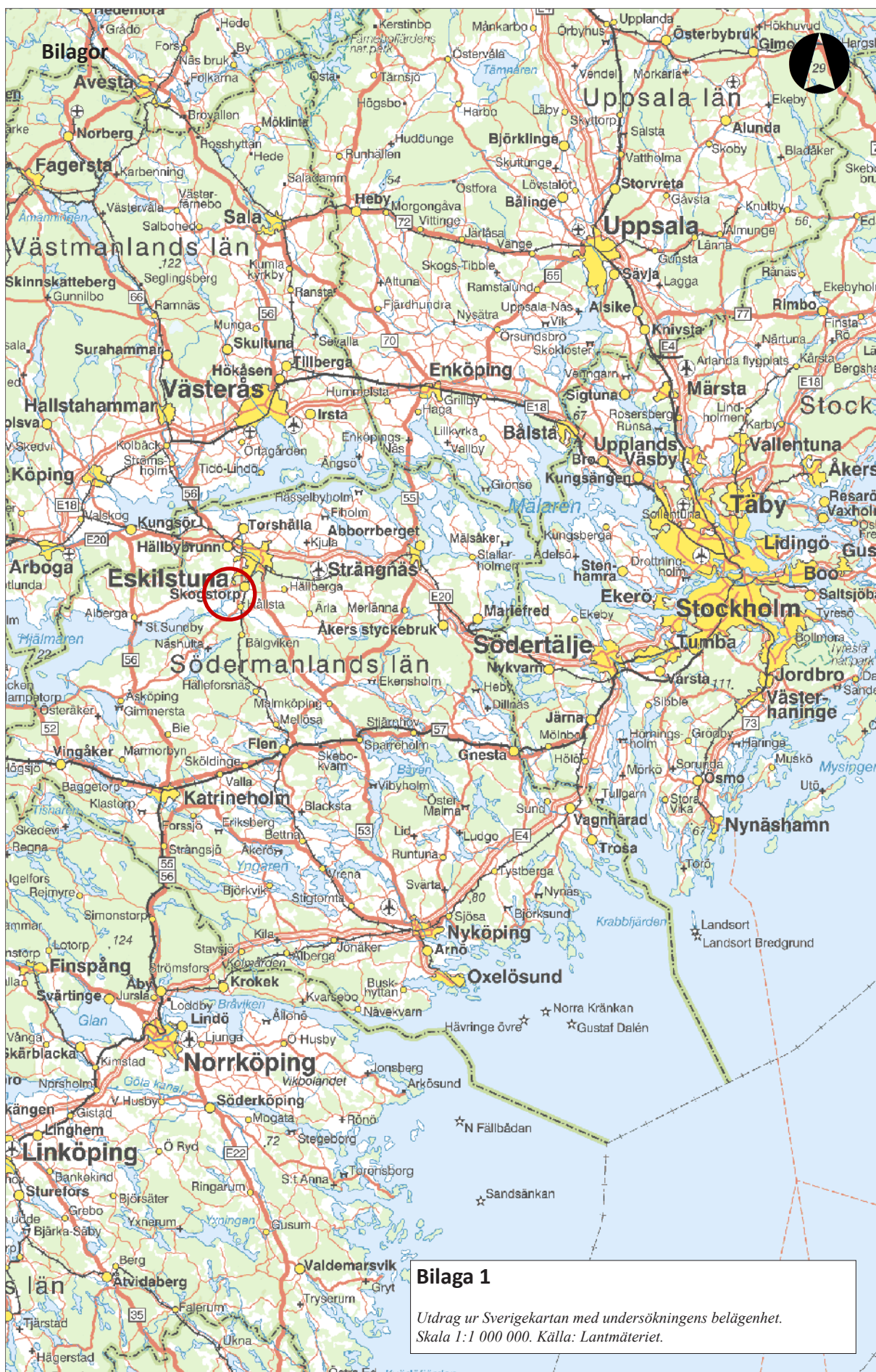
Belägenhet: N (x) 6576767,002 E (y) 581247,552

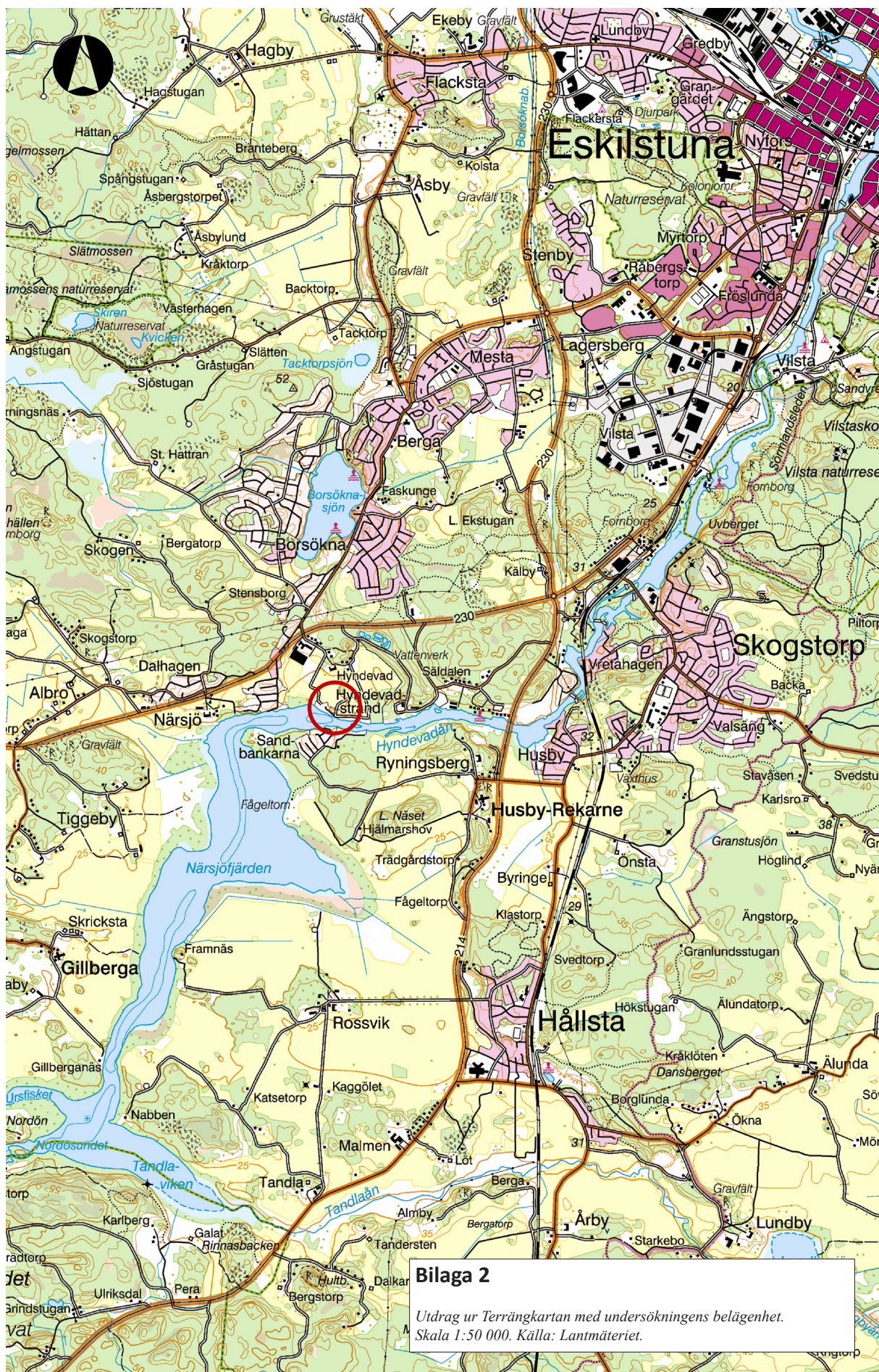
Koordinatsystem: SWEREF99 TM

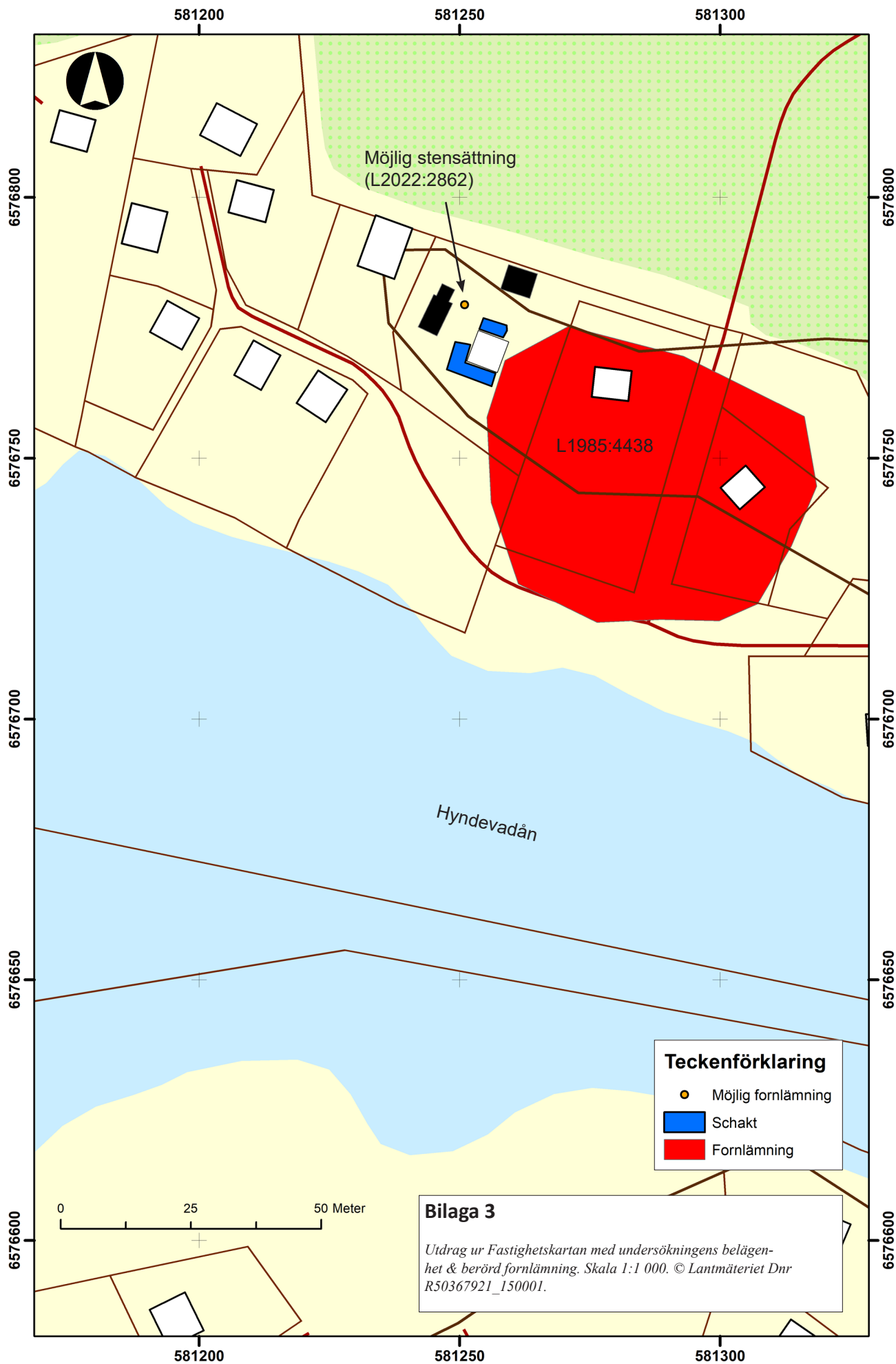
Höjdsystem: RH 2000

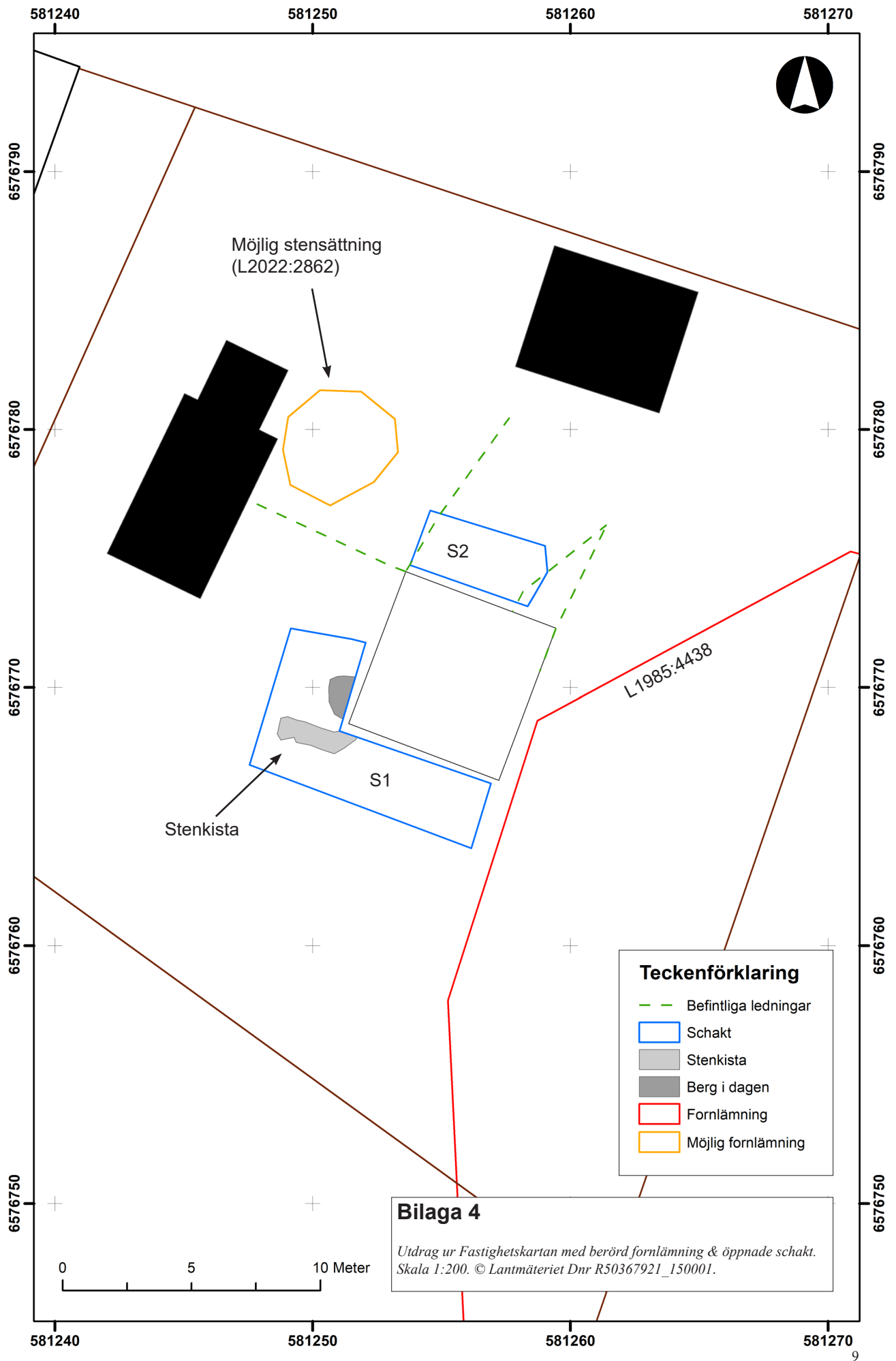
Undersökt yta: ca 45 m²

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material. Inga fynd tillvaratogs.

Bilaga 5. Fotodokumentation

Bostadshuset med läget för planerad veranda (S1). Foto mot nordost: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Bostadshuset med läget för planerad utbyggnad (S2). I förgrunden en nypåträffad möjlig stensättning (L2022:2862). Foto mot sydost: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Schakt 1 mot sydost. Stenpackningen centralt i schaktet utgörs av en äldre stenkista. Väster därom berg i dagen eller ett större block som spräckts i samband med grundläggning av bostadshuset. I bakgrunden syns Hyndevadån. Foto: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Schakt 2 mot öster: Centralt i schaktet ett block som spräckts, troligen i samband med byggnation av bostadshuset. Foto: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Schakt 1 igenlagt och markytan återställd. Foto: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

Fornlämning L1985:4438 inom granntomten mot öster. Foto: Lars Norberg 2022, Sörmlands Arkeologi AB.

